

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Program Glavne skupščine in kongresa UJU v Ljubljani, dne 5., 6., in 7. avgusta t. l.

Vsak udeleženec dobi ob prihodu v Ljubljano kongresno brošuro, iz katere so razvidni vsi podrobni podatki zborovanj in prireditev v teh dneh ter podrobna navodila za vse udeležence. Na železniški postaji na glavnem kolodvoru v Ljubljani bo poslovala centralna kongresna pisarna, v kateri se mora vsak udeleženec javiti in se legitimirati, da dobi kongresni znak in vse potrebne dokumente.

Dne 5. avgusta (nedelja)
dopoldne.

I.

Seja Glavnega odbora UJU ob 8. uri dopoldne v mestni posvetovalnici na magistratu.

Dnevni red:

1. Izveštaj izvršilnega odbora.
2. Predlogi namenjeni skupščini.
3. Sporazum o delu zborovanja delegatov, glavne skupščine in kongresa.

II.

popoldne.

Ogledovanje mesta: Rožnik — Franciški okopi — Bellevue. Zbirališče ob 3. uri pred Narodnim domom, Aleksandrova cesta pri spomeniku Primoža Trubarja. (Samo za nedelegate, delegate opozarjamo na delegacijsko zborovanje ob 5. uri v hotelu Union.)

Zborovanje delegatov učiteljskih društev in Glavnega odbora UJU ob 5. uri popoldne v veliki dvorani hotela Union.

Dnevni red:

1. Otvoritev zborovanja in overovljenje polnomočja.
2. Razdelitev na sekcije, katere bodo vzele v pretes teme, ki so na dnevnem redu kongresa.
3. Sporazum o najvažnejših učiteljskih zahtevah, ki jih je treba unesti v resolucije kongresa.

III.

zvečer.

Ob 7. uri zvečer pozdravni večer na vrtu restavracije Zvezda, Kongresni trg. Na sporedu: godba, petje, nagovori itd.

Dne 6. avgusta (ponedeljek)
dopoldne.

I.

Tretja glavna skupščina UJU ob 8. uri dopoldne v veliki dvorani hotela Union.

Dnevni red:

1. Otvoritev skupščine.
1. Izbor potrebnih odborov in sekretarjev.
3. Poročilo o delu Glavnega in Nadzorovalnega odbora Udruženja.
4. Proračun (budget) Udruženja za l. 1923./24.
5. Predlog za izpremembo pravil.
6. Poslovnik.
7. Izvolitev Glavnega in Nadzorovalnega odbora Udruženja.
8. Predlogi.

Ogledovanje mesta: Muzej — tobačna tovarna. Zbirališče pred opernim gledališčem v Gledališki ulici ob 9. uri dopoldne. (Samo za nedelegate, delegate opozarjamo na glavno skupščino ob 8. uri dopoldne v hotelu Union.)

II.

popoldne.

Tretja glavna skupščina UJU v veliki dvorani hotela Union (nadaljevanje).

Ogledovanje mesta: Strojne tovarne in livarne (zvonarna) — Ljubljanski grad — zbirališče ob 3. uri popoldne na Št. Jakobskem trgu. (Samo za nedelegate, delegate opozarjamo na nadaljevanje Glavne skupščine UJU v hotelu Union.)

III.

zvečer.

Velika javna telovadba, ki jo priredita na čast udeležencem kongresa obe ljubljanski sokolski župi ob 7. uri zvečer na trgu Tabor. Spored je razviden iz lepakov.

Narodna zabava. Po končani telovadbi se vrši istotam narodna zabava.

Dne 7. avgusta (torek).

I.

dopoldne.

Drugi kongres UJU. Pričetek ob 8. uri dopoldne v veliki dvorani hotela Union.

1. Otvoritev kongresa.
2. Volitev odbora in sekretarjev.
3. Pozdravi.
4. Referati:

a) O jedinstvu osnovnega pouka v naši državi z obzirom na učne predmete v katerih je treba izvesti jedinstvo in enotnost pouka v celi državi.

b) Višja učiteljska izobrazba, v zvezi z vprašanjem Višje Pedagoške Šole, vprašanjem o sprejemanju učiteljev na Univerzo in vprašanjem reorganizacije učiteljske.

c) Problem moderne vzgoje v jugoslovanskem pravcu, dr. Stane Rape, učit. osn. šole v Ljubljani.

5. Predlogi.

Ogledovanje mesta: Umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu. Zbirališče pred Narodnim domom, na Aleksandrovi cesti ob 11. uri dopoldne.

II.

popoldne.

Ogledovanje mesta: Plinarna in elektrarna. Zbirališče pred drž. učiteljskim na Resljevi cesti, št. 10, ob 2. uri popoldan.

Ogled tovarne za papir v Vevčah. Zbirališče pred deželno bolnico, ozir. gluhošemnico na Zaloški cesti in za one, ki se peljejo s tramvajem, pri tramvajski remizi ob 2. uri popoldan. Pešizlet ob Ljubljani.

III.

zvečer.

Koncert Glasbene Matice na čast udeležencem kongresa ob pol 9. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union.

Dne 8. avgusta (sreda).

Izleti po Sloveniji.

Kamniške planine: 8. avgusta. Kamniška Bistrica, Kamniško sedlo. Dvodnevni izlet. Odhod iz Ljubljane z državnega kolodvora ob 8.02 uri zjutraj. Povratek iz Kamnika dne 9. avgusta ob 16.05 uri popoldne.

Bled in Bohinj: 8. avgusta. Javornik, Vintgar, Bled, Bohinjska Bistrica. V Bohinjski Bistrici prenočevanje. — 9. avgusta: zjutraj peš do Bohinjskega jezera, k izviru Savice. Odhod iz Ljubljane 8. avgusta na glavnem kolodvoru ob 6.47 zjutraj. Povratek 9. avgusta na glavni kolodvor v Ljubljani ob 21.45 uri zvečer.

Triglavsko turo: 8. avgusta. Mojstrana. — Vrata. — Triglav. — Sedmera triglavsko jezera. — Bohinjsko jezero. — Bled. — Štiri do petdnevni izlet. Oprema turistovska. — 8. avgusta. Odhod iz Ljubljane na Glavnem kolodvoru ob 6.47 zjutraj. Prihod v Mojstrano ob 9.56 dopoldne. — Slap Peričnik, 1 uro (daljši odmor). — Vrata, Aljažev dom, 2 uri (Prenočevanje.) — 9. avg. zjutraj čez Prag na Kredarico (2515 m), 1 ur. (Prenočevanje.) — 10. avgusta. Vrh Triglava (2864 m), 1 uro. — Sedmera triglavsko jezera. — Koča pri Sedmerih triglavskih jezerih, 5 ur. (Prenočevanje.) — 11. avgusta. Bohinjsko jezero. Slap Savice, 3 ure. Bohinjska Bistrica,

2½ ure. (Prenočevanje). — 12. avgusta. Odhod na Bled ob 4.08 zjutraj. Povratek, prihod v Ljubljano ob 18.41 ali 21.16 zvečer. — Tega izleta se lahko udeleže tudi izletniki brez turistovske opreme, ki nameravajo samo do slapa Peričnika (enednevni izlet) ali v Vrata — Aljažev dom (dvodnevni izlet).

Čehoslovaško učiteljstvo v Ljubljani.

V petek, 20. julija popoldne je prišlo v Ljubljano z dolenskim vlakom nad 40 slovaških učiteljev, ki so priredili poučno potovanje po Jugoslaviji ter so posetili Vojvodino, Srbijo, Bosno in Hercegovino, Dalmacijo in Hrvatsko ter končno Slovenijo, kjer so si ogledali razne prirodne krasote Slovenije.

Čehoslovaškemu učiteljstvu je bil ves čas njihovega potovanja pridružen še kabinet ministra prosvete g. Jovo P. Jovanovič, ki je tudi spremljal goste v Ljubljano.

Na glavnem kolodvoru je došlo goste ob sviranju godbe Jugoslovanskih železničarjev pozdravilo zastopstvo Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva. Ko so tovariši iz Slovaške stopili iz vagonov, jih je najprej pozdravil v imenu vlade, oddelka za prosveto, višji šolski nadzornik, ravnatelj dr. Janko Bezjak, ki je orisal kulturne stike Jugoslov. s češkim narodom, imenoval največje češke kulturne delavce in velmože ter povzdigoval češki narod kot naše kulturne voditelje v preteklosti in naš vzor za bodočnost.

V imenu Pov. UJU v Ljubljani je pozdravil milo goste tov. Luka Jelenc, ki se je v svojem govoru spominjal stanovskih stikov s čehoslovaškim učiteljstvom v preteklosti, skupnih bojev in delovanja. Da ti skupni stiki niso pojevali, nam je dokaz prihod naših slovaških tovarišev, katerih usoda je bila pod prejšnjo vladavino tako slična, glede narodnostnih bojev naši usodi. Omenjal je skupno delovanje slovenskega učiteljstva s češkim na polju stanovske organizacije, za kar nam je bilo češko učiteljstvo vedno vzor.

V imenu Češke obce je pozdravil goste v češkem jeziku postajenačelnik in nadzornik Južne železnice g. Ludvik in končno v imenu Slomškove zveze g. Ivan Štrukelj.

Za tople pozdrave se je v daljšem govoru zalval tov. Martin Ofišek, učitelj in poslanec čehoslovaškega parlamenta, ki je naglašal, da so slovaški učitelji navdušeni nad lepoto naše domovine in nad gostoljubnostjo našega naroda. S poudarkom je tudi omenjal, da slovaško učiteljstvo deluje in da bo vselej delovalo na to, da se stvari velika in močna Čehoslovaška, ki bo v bratskem sodelovanju z Jugoslavijo kos vsem svojim sovražnikom.

Luksus in siromaštvo v šolstvu.

Reveža ne boli toliko njegova revščina sama po sebi, tembol pa ga ozlovolji luksuz in razkošje, ki ga vidi pri drugih. Več ali manj mirno prenašajo bedni svojo bedo med bedniki. Ko pa vidi, da drugi ljudje, ki v bistvu niso nič boljši od njih, živijo v razkošju in obilici, takrat se zbudi zavist in jeza, izbruhnejo panti in socialne revolucije.

Zato so se spuntali naši kmetje, ko so primerjali svoje garanje in stradanje z brezdeljem in razkošjem graščakov. Zato nastajalo revolucije tam, kjer je največja razlika med siromaštvom in bogastvom. Zato pametni socialni politiki skušajo zboljšati življenjske razmere nižjih slojev, skrbje za zdrava stanovanja, dobro hrano in obleko ter skušajo preprečiti, da bi nastal prepad med bogastvom in siromaštvom. Zato je bila naistrašnejša revolucija v Rusiji, kjer se ta prepad bil največji, milejša je bila v Nemčiji, kjer delavski sloji živijo v bolj razmerah. Na Anglijskem pa, pravijo, uživa delavec večji komfort, kakor n. pr. pri nas marsikateri buržuja.

Izpopolnitve, izpremembe in vsa podrobna navodila, ki se pojavijo tekom zadnjih dni, bodo razvidne iz **slavostne številke Učiteljskega Tovariša**, ki bo napredaj udeležencem v centralni kongresni pisarni, v Učit. tiskarni in pri kolporterjih na ulici, dne 5. in 6. avgusta.

Kongresna številka Učit. Tovariša izide v torek dne 7. avgusta zjutraj.

Posebno je povdaril, da je bila Slovaška pod prejšnjo vladavino mačehovsko vladana od madjarskih mogotcev, ki ji niso dali ni jedne srednje šole, niti ljudskih šol. Sedaj ima v svobodni Čehoslovaški domovini slovaški narod vse šolstvo popolno in živi v kulturnem in nacionalnem zadovoljstvu.

Pri sprejemu je bilo navzoče veliko število učiteljstva in občinstva, med drugim tudi višji šolski nadzorniki E. Gangl, Gabrček, Poljanec i. dr. zastopniki oblasti in društva.

Po končanem sprejemu je odšlo učiteljstvo najprej v »Učit. tiskarno«. Vsak je prejel po en književni dar, obstoječ iz štirih leposlovnih del lastne založbe v elegantni vezavi in Adamičevih skladb tudi lastne založbe — vse v zavitku s tiskanim napisom »Čehoslovaškim tovarišem v spomin na poset Ljubljani — Učiteljska tiskarna«. V strokovnem tajnistvu je prejel vsakdo naše stanovske liste in načrt Ljubljane.

Od tu so se tovariši napotili v hotel »Tivoli«, kjer jim je Učiteljska tiskarna priredila mali zakusek.

Zvečer je bil v »Zvezdi« zelo animiran banket, na katerem je tov. E. Gangl v izbranih besedah napil predsedniku Masaryku. Godba je zaigrala čehoslovaško državno himno. V imenu čehoslovaških učiteljev se je zahvalil tov. Martin Ofišek v obširnem govoru, nakar je zaigrala godba našo državno himno. Občinstvo, ki je napolnilo obsežen vrt restavracije »Zvezda«, se je dvignilo s sedežev pri obeh himnah in je burno aplavdiralo govornikom.

Pevski zbor »Glasbene Matice« je vodstvom tov. Juvanca izpopolnjeval program z narodnimi pesmi.

Naslednjega dne so se odpeljali na Bled. Spremljali so jih zastopniki Pov. UJU Ljubljana. V Lescah jih je pozdravil generalni konzul Beneš, nakar so z avtomobili nadaljevali pot do našega gorenskega bisera. Ogledali so si grad, nekateri pa so se šli kopat v jezero. Popoldne so posetili otok, zvečer pa so se vrnili v Ljubljano. Posetniki niso mogli prehaliti lepote Bleda, najugodnejši vtis pa jim je napravil pristrčni sprejem tamkajšnjega narodnega prebivalstva. Ob pol 1. uri ponoči so se slovaški gostje odpeljali nazaj v domovino.

Zato smo ob prevratu opazili, da žene niso nosile svilenih oblek, niso natakale briljantnih prstanov bogataši so skrivali svoje dragocenosti, da ne bi zbujali zavisti. Čim so se razmere konsolidirale je žalibog nehala ta previdnost, bogastvo vedno bolj brezobzirno kaže svojo bahatost, luksuz in razkošje ter iz ziva zavist in jezo onih, ki pogrešajo naučene in naobetneje. To bahoto kazanje bogastva, razkošja in luksusa ni le skrajno brezsrčno, temveč je tudi zelo nesmetno zlasti v naši državi, ki ima v nekaterih delih še najprimitivnejše razmere.

To velja tudi za naše šolstvo. Vemo, da je v nekaterih delih naše države na stotisoče otrok brez pouka, ker ni dovolj učiteljev. Nasproti temu pa v drugih delih in zlasti v mestih vlada takšen luksuz, kakoršnega bi si smele dovoliti le države z vseskozi razvitim šolstvom. Te dni smo slišali, da je ministrstvo prosvete temeljito reduciralo šole v Beogradu in določilo, da noben razred ne sme imeti manj ko 45 otrok. Nepotrebni razredi se

ukinejo, učiteljstvo razdeli na notranjost. Takšen luksus pa obstoja tudi drugod, ne samo v Beogradu. So ljudske šole, ki imajo le nekaj nad 500 otrok, a so razdeljene na 14 razredov, razred s 100 otroci je razdeljen na tri paralele!

Posebno luksurijsno je oskrbljeno takozvano manišinsko šolstvo naših Nemcev. Ovčjak ima nemško šolo za 29 otrok, Reichenau za 21, Sveti potok za 30, Verdrenz za 27 otrok! Rekord ima v tem oziru Ljubljana s petrazredno nemško šolo za 76 otrok! Na nemški dekliški meščanski šoli v Mariboru je bilo v III. razredu 26, v IV. 19 učenek, na slovenski pa v III. razredu 72 (nerazdeljen razred!), v IV. razredu 18.

Ker je slovenščina obvezen predmet od tretjega šolskega leta, so se učenke do sedaj že morale toliko naučiti, da bi se nemški razredi lahko združili s slovenskimi. Potem bi bilo v III. razredu 98 učenek, ki bi se razdelile na dva enaka oddelka po 49, ktr bi gotovo bilo pravičnejše, kakor da ima nemški razred 26, slovenski pa skoro trikrat toliko učenek. Ako bi se nemški oddelki IV. razreda združili s slovenskimi, bi si prihranili en oddelki. Podobno je v nemških oddelkih deške meščanske šole v Mariboru, ki je imela v II. razredu 23, v III. na 13 učenec.

Pravičnost zahteva, da se te razmere odpravijo na korist šolstva v zasuščenih krajih. Osebnost posameznikov se mora žrtvovati koristi celokupnosti.

F. V.

Poglavje o resnosti.

(Reforma učiteljske izobrazbe.)

Potom našli želj vstvarjamo odnose do predmetov naših želja, k temu, kar nas najbolj napolnjuje, po čemer hrepenimo z vsem ognjem svojega srca, in izpolnjenje naših želja stoji v razmerju do jakosti in vztrajnosti našega hrepenjenja in našega pametnega prizadevanja, to hrepenjenje uresničiti.

Swett Marden, (nemški prevod: «Die Erfüllung der Wünsche», str. 18.)

Članek, objavljen v »Učit. Tovarishu« »Bodimo resni«, tega napisa ni zaslužil. Smešenje je klavirni način boja nam resnim možem. Braniti koga, bi bilo odveč. Če posegam v debato, storim to prvič, ker želim povedati, da je v interesu stvari, če pridobi naš list sotrudnike, ki hodijo po neizhujenih potih in mislijo svoje misli, saj takih idealistov, ki bi se v sedanjem času poglabljali v razne aktualne probleme, ni preveč, drugič pa ker sem član društva, ki si je osvojilo težnje, ki jih zagovarja tovariš R. M. glede učiteljske izobrazbe in v marsikaterem oziru tudi nazore g. Žgeč.

Prav malo imam smisla za teorijo in teoretična razglabljanja in vse moje delo teži v praktično smer, a eno je kar nas praktike, ako smo pravi vzgojitelji, družji s teoretičnimi idealisti pravega kova; brez idealov ne moremo živeti, zavest moramo imeti, da vse naše delo stoji v službi viš-

jega vzgojnega in življenjskega smotra. Zato spoznavamo veliki pomen onih duševnih delavcev, ki nas učijo spoznavati in uravnavati odnose našega praktičnega dela in stremjenja do naših velikih idealov in ciljev.

Vsakdo, ki si stavi kak velik cilj in ga z vztrajnostjo in vneto zasleduje ter ima pogum, da za izredne cilje izbira tudi izredna sredstva in pota, vsak, ki nam poda nekaj celotnega, v svoji notranji koncepciji sklenjenega, zasluži da ga poslušamo in ima pravico, najmanj to zahtevati da se ga smatra za resnega. Pravite, kar se nam tu ponuja kot novo, ni nič novega. Mogoče! Sai je menda ni misli, ki bi ne bila že mišljena, a ni originalnost, ki odločuje, ampak globok zamišljanje in jasnost idejne osnove. Pravite to so utopisti — a tako se je vedno glasilo, in vedno so bili »utopisti«, ki so najodločnejše utirali pot napredku. Le kdor za velikim stremi, tudi nekaj velikega doseže. Kjer ni velikega cilja, ni poleta, ni razmaha!

Od pravega duševnega delavca zahtevamo, da si je kjer koli se loti kakšnega posameznega vprašanja, svest njegovega izvora in končnega cilja, ki ga zasleduje. To velja tudi za važno vprašanje reforme učiteljske izobrazbe. Znanje so težnje nemškega učiteljstva po akademski izobrazbi. Pojavile so se sporedno s ključem po enotni šoli in po reformi šolstva v duhu delovnega principa in so se tudi utemeljevale s tega stališča. Da so našle te težnje svoj odmev tudi pri nas, ki radi zajemamo iz nemške pedagoške literature, ker je nam najbolj dostopna, ni nič čudnega, vendar samo sklicevanje na nemške reforme še ne bi zadostovalo za utemeljevanje sličnih naših stremljenj.

V našem društvu, v pedagoškem krožku, v odborovih sejah smo razna pereča vzgojna vprašanja resno premetirali in se seveda tudi nismo mogli izogniti vprašanju učiteljske izobrazbe. Bolj kot drugo se je pri tem poudarjalo, da mora naš učitelj na deželi kot predstavljen duševni vodja naroda biti moč obzorja, samostojnega mišljenja in značaja. In kakorkoli smo se lotili vprašanja, vedno smo prišli do zaključka, da pelje danes najsigurnejša pot do take izobrazbe skozi visoko šolo. »Akademsko izobrazbo« torej za nas ni prazna krilatica. Svesti smo si ogromnih ovir a nepremagljive te ovire niso. Sam sem bil sprva skeptik, a danes vidim, da v naši zahtevi ni nič utopističnega, neizvedljivega, in nič kaj mi ne imponirajo oni, ki omalovažujoče govorijo o njej, ne da bi nam od svoje strani nudili kak enakovreden ideal za katerega bi se bilo možno ozrevali.

Narodna vzgoja in njeni cilji so nam bili vedno izhodišče za motrenje našega problema. Svesti smo si, da smo stopili z velikim prevratom v povsem novo dobo narodne zgodovine, dobo, ki nas stavlja pred docela spremenjeni socialni in politični položaji in od nas zahteva nekaj več kot povprečne duševne reorientacije. Naravnost ogromne so naloge, ki nas čakajo in nikoli še ni bila naša odgovornost

pred narodom tako velika, kot danes, ko smo svobodni sograditelji narodnega šolstva in vzgojstva. Vemo da z malenkostnimi sredstvi ne bomo velikim nalogam nikdar kos. Cilj uravnava pota, ne obratno! Cilj na nam je velik, cilj nam je veličina in moč naroda kot izraz njegovega duševnega edinstva, socialnega zdravja, moralne in duhovne obnove. In uverjeni smo, da je vzgoja tisto, kar nas more rešiti iz sedanjega mizerije; ne vzgoja, ki se omejuje le na šolo, ampak vzgoja, ki zahteva ves narod, v kolikor je dostopen vzgojnimi vplivom.

Zares klavirni učitelji bi bili, ako ne bi imeli vere v moč in spás vzgoje; one rešilne vere, ki so jo imeli vsi veliki voditelji in vzgojitelji narodov, ki ji je dal Fichte izraza v besedah: »Upam, mogoče je, da samega sebe varam, ampak ker moram le rad tega upanja še živeti, ne morem prenehati v tem upanju, upam, da nekaj svojih rojakov prepričam in jih spravim do spoznanja da je edino vzgoja ono, kar nas more rešiti od vsega zla, ki nas tlačí (Reden an die deutsche Nation). V središču narodne vzgoje pa stoji učitelj; on je nosilec naših vzgojnih idealov, njih apostol med narodom. Za to vzvišeno nalogo rabimo drug, vse drugače usposobljen učiteljski rod. Predvsem nam je treba trdnih, resnih značajev, zmognih navdušenja in žrtev, vestnih delavcev z razvitim socialnim čutom; za vodilno osebnost, za osebnost, ki se naj uveljavlja v interesu stvari, ki ji služi, in tehta še več, je treba širokega pogleda v duševni svet, spoznanja socialnih in gospodarskih potreb naroda njegove zgodovine in folklor. Kdor druge izobrazuje, mora biti sam izobražen, predvsem srčno, a ne le srčno, tudi duševno in gospodarsko-politično. Zasnujte nam izobrazovališče, ki vztraja na tej nalogi in klic na univerzi utihne.

Mi si od visokošolskega študija ne obojam samo boljše znanstvene izobrazbe, ampak smo uverjeni, da akademsko življenje kot tako že močno vpliva na duševno zorevanje in samostojnost značaja in to potrebujemo. Povprečen abiturient učiteljskega je danes povsem nesamostojen, nedozorel človek. — Venomer in venomer slišimo pritožbe, da učiteljsko ne izvršuje svoje kulturne misije, kakor bi bilo želeli. Vsem obtožiteljem bi klical v spomin znane Goethejeve besede: »Ihr führt ins Leben ihn hinein, ihr lasst den Armen schuldig werden, dann überlasst ihr ihn der Pein.«

Od vseh novih izdaj sedanjega učiteljskega ki nam jih razni reformatorji ponujajo, si ničesar ne obojam. Treba je da imamo pogum in z odločnostjo zahtevamo, kar smatramo za dobro. Oprez neži in nergači izvršujejo tudi svoj potreben posel, da bo nam je treba odločnih mož, ki se ne ustrašijo nobenih zaprek, če imajo pred sabo velik cilj. Nič ni nedosegljivo, le vere je treba in vztrajnosti. Ako je res nujno, da se tudi pri šolstvu štedi, se bo pač moralo drugod štediti, ne pri izobrazbi učiteljstva. Velika stvar zahteva naravno tudi velike

žrtve. V sleherni vasi moža, celega moža z globokim razumevanjem narodovih življenjskih potreb in prilik, sposobnega voditi in svetovati — ali ne bi bil učinek ogromen ali je v ta namen katerakoli žrtev prevelika! Mi imamo svoj ideal o bodoči učiteljski izobrazbi in dokler nam drugega, boljšega ne pokažete, od tega ne odnehamo!

K.

Pota in cilji osnovne šole s poseb. ozirom na risanje.

Dan na dan čitamo v naših stanovskih in strokovnih kakor tudi v drugih listih in revijah o važnosti in potrebi posameznih panog ljudskošolskega pouka. Lotevajo se teh vprašanj laiki, ki čutijo potrebo na lastni koži in strokovnjaki, ki bi radi ugodili njihovim zahtevam. Dasi ravno nas mora veseliti njihovo živo zanimanje za šolo, dasi ravno je gotovo dobrodošel vsak pameten nasvet, je vendarle treba opomniti prve kakor druge, da se ne sme pozabiti, kaj je pravzaprav naloga osnovne šole koliko se sme zahtevati od nje, da more z uspehom vršiti svojo misijo.

Jasno in trdno stoji začrtan danes cilj pouka in vzgoje v ljudski šoli: podati solidno podlago, recimo temelj nadaljnjemu izobraževanju, kakor tudi potrebno znanje duševnemu življenju priprostega človeka in s pomočjo pouka vzgojiti deca tudi čustveno v koristne članke človeške družbe. Nista malenkost ti dve nalogi posebno pa še druga, ki je pravzaprav najvažnejša, dela dandanes spriču okuženega novojnega ozračja vsem činiteljem najbolj pa učiteljem, bele lase. Toda nimam namena spuščati se globlje v to pereče vprašanje, dotakniti se hočem enega predmeta osnovnega pouka, o katerem se zadnji čas mnogo piše in govori, namreč risanje.

Precej črnila se je že porabilo v razpravah o teh predmetih. Pa kakor je običajno pri vsakem strokovnjaku pretiravalo tudi tukaj in se prav malo oziralo na druge panove pouka, da se ne sme podcenjevati nekako harmonično razmerje in skladnost vseh strok. Vsakemu strokovnjaku se zdi njegov predmet najvažnejši in najpotrebnejši. Risarju risanje, pevci petje, teovadcu telovadba itd. in umevno je potem, da dajejo svojim predmetom smotre, ki jih ljudska šola ne more doseči ne da bi zapostavljala drugih predmetov. In če bi hotela ugoditi vsem? Bil bi naravnost atentat na duševne sile in telesno zdravje izročene in mladine, ako bi ji bili dani tudi vsi drugi pogoti, kojih nedostajanje na že samo po sebi onemogočuje uresničenje takih zahtev. In tudi šolske oblasti same so proti preobnavljanju otrok kar zveni spriču nekaterih njihovih uredb sicer precej naradokšno.

Risanju priznavamo vse važnost in korist ne samo kot predmetu zase, ampak tudi kot izraževalnemu sredstvu

edini pravi način, da vzamemo stvari, kakršne so v istini, kajti le tako se izognemo nevarnosti, da zidamo na pesek, ali na da puščamo v zgradbi vrzeli ki ob prvem rahlem potresu zrušijo vso stavbo v prah.

Z vsoto tehtnostjo povdarja najvažnejša činitelja vzgoje, to je osebnost in značaj vzgojitelja. Zadel je s tem res v črno, zakaj, »verba morent, exempla trahunt« ve ja tukaj kakor nikjer drugod. Dan na dan imamo priliko opazovati Sisifovo delo premmogih naših vzgojiteljev, učiteljev in duhovnikov, ki se drže načela: Poslušaj me a ne glej me! Le doslednost, skrajna doslednost napravi vzgojitelja trdnim stebrom, na katerega se narod, ki nima v sebi moralnega ravnotežja in stabilnosti, lahko vsikdar opre, da ne omahne s prave poti.

Poglavje o učiteljski izobrazbi moram podpisati z obema rokama, čeprav ima za marsikatero izmed nas trške očitke. Resnica je, da glavna krivda ni naša ampak se nahaja v organizaciji vzgojevalnic našega naraščanja, dosti pa se da popraviti in izpopolniti s privatnim študijem. To je edini izhod vse dotlej, dokler naši nasledniki ne bodo prinesli že z učiteljskega zadostno sposobnost za zahteve v današnjih razmerah. Zato pa je treba temeljite reformacije na učiteljskih trebach je poglobitve splošne in strokovne izobrazbe. Ako se s tem otežijo pogoji za vstop v zavod in se raztegne čas študija, je to le koristno. Potem ne bo med nami rokodelcev, ki jim je učiteljski poklic le nadležna nogo eksistence. Odpade pa

Zelo mi ugaja prost in bister pogled, s katerim raziskuje in ugotavlja materialno duševno in moralno stanje našega naroda prost vsakega pretiranega črnogledstva, pa tudi optimizma. Gotovo je

* »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda. Izdalo UJU — Pov. Ljubljana, II. zvezek »Stan. strok. knjižnice«. Cena 12 Din, za člane (le skupno naročilo) potom okr. učit. dr. 8 Din.

LISTEK.

BOGDAN JURANČIČ:

Misli po skupščini.

Prišli smo skupaj, da se razgovorimo o novih potih in ciljih ter navdušimo za pravo vzgojo našega slovenskega naroda. Lepo so donele besede obeh referentov. Sprejeli smo jih z navdušenjem ter razglabljali s temperamentnimi debatami.

Vse je bilo na mestu. Moralnega uspeha skoraj ni motilo, če se ravno nekateri niso mogli vzdržati tradicionalnega »likifa« pri rujnem Haložanu, kljub temu, da smo aplavdirali ko je referent čital s povdarmom stavek: »Učitelj naj deluje na kulturnem polju med narodom brez alkohola!«

To žalostno resnico omenjam samo mimogrede, ker sta mi sveti — ne zprosa na odkritost in konsekvenco.

Zamišljen sem stopal proti domu. Moje misli so bile vedno v dvorani, vedno še sem slišal besede referentov. Zaslíhal sem celo aplavz, ko se je napovedal boj učilnici s pustimi štirimi stenami in konkurz naši »šablonski vzgoji« na »okostenelem učiteljsku«. Vse prav! Življenje me uči, da se tolikokrat pritrjuje in navdušuje za nove ideje končno še s'edi nekaj vročih debat, referent vrže referat v miznico in s tem je opravljeno.

Oba naša referenta sta častno rešila svojo nalogo. Mi vsi, ki smo se navduševali ob njihovih izjavah, smo poklicani

ideje realizirati. Stopiti moramo celokupno z našo deca v enotno fronto. Čutiti moramo z njo, da se razmikajo puste zamazane štirje stene učilnice, skozi nje pa prisije solnce svobode in novega življenja. Pastji morajo raz svobodne dece težke verige »katederske avtoritete«, laždiscipline in vsega tistega s čimer obmetava današnji svet sedanjost šole — učilnico in šolmeštra. Ali delamo konsekvntno v tem smislu?

Ne pustimo se s'epiti z utopističnimi frazami narodnih pionirjev, dokler še gresimo. Ne bojim se ugovorov, ker sem prepričan, da me ne zadene noben kamen, ki bi ga kdo zalučal s popolno upravičenostjo. Filozof pravi, da je pripoznanje prva pot k pobožanju. Ne smemo obupavati, če pade s pripoznanjem marsikaj, kar se nam je zdelo edino kot zveličavno. S tem pokrepimo našo življenjsko moč. Verovati moramo v zgodovinsko resnico: »Stare oblike se sušijo — in iz razvalin vzklíje novo življenje.«

Učiteljske nas že po svojem sistemu ni moglo usposobiti za naše veliko delo. Njega greh lahko zabrišemo s samopomočjo. Naše skupščine nam dajo le v glavnem smernice za naš vzgojiteljski poklic. Navdušenje za nove smernice mora biti sila ki nas vodi v samega sebe in v dušo naroda v poklicu. Ustvarjanje, preobrazovanje, oblikovanje itd. morajo biti svetle lučice, ki premagujejo temo negotovosti in malodušja v naši misli.

Nisem hotel zanetiti dvoma med našimi vrstami, hotel sem opomniti, da ni zveličavno samo navdušenje, ki je mno-